

A Magyar Nemzeti Bank 5/2021. (IV.15.) számú ajánlása

az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokról, és a környezeti fenntarthatósági szempontok érvényesítéséről a hitelintézetek tevékenységeiben

I. Az ajánlás célja és hatálya

Az ajánlás célja az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok azonosításával, mérésével, kezelésével, kontrolljával és közzétételével, valamint a hitelintézeti üzleti tevékenységben a környezeti fenntarthatósági szempontok érvényesítésével kapcsolatban a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) elvárásainak megfogalmazása, és ezzel a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése.

Az ajánlás címzettjei a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) hatálya alá tartozó hitelintézetek.

Megjegyzendő, hogy ez az ajánlás csupán az egyike azon hazai felügyeleti és szabályozói lépések sorában, amelyek az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokkal foglalkoznak. Ezen kockázatok egyedi tulajdonságaira tekintettel nemcsak az MNB tervez lépéseket tenni, hanem számos, az európai szabályozási keretrendszer átalakítását célzó kezdeményezés van folyamatban, amelyek hatással lesznek a hazai hitelintézetekre is. Többek között az Európai Bankhatóság (a továbbiakban: EBH) mandátuma részeként felülvizsgálja fenntarthatósági szempontok beépítését az 1. pillérbe¹, a 2. pillérbe², és a 3. pillérbe³ egyaránt, mely folyamatokhoz az MNB is aktívan hozzájárul.

Mivel az erőteljes nemzetközi törekvések nyomán ezen kockázatokkal kapcsolatos szabályozói változásokat az MNB lényegesnek tartja, ezért amíg a végleges szabályozói eszközök elkészülnek, addig a jelen ajánlás hivatott a hazai hitelintézetek számára elősegíteni a felkészülést. A jelen ajánlás előkészítésével párhuzamosan készült el az Európai Központi Bank (a továbbiakban: EKB) által kiadott, az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok kezelését célzó útmutatás⁴, amelyre, habár nem alkalmazandó közvetlenül a hazai hitelintézetekre, az MNB az egyik fontos mintaként tekint. Jelen ajánlás az EBH által 2020. októberben konzultációra bocsátott, a hitelintézetek és befektetési vállalkozások környezeti, társadalmi és irányítási (environmental, social, governance, azaz ESG) kockázatainak kezeléséről és felügyeletéről szóló vitaanyagot (a továbbiakban: EBA/DP/2020/03 számú konzultációs dokumentum)⁵ is

¹ A hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló, 2013. június 26-i 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: CRR) 501c. cikke.

² A hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK irányelv módosításáról, a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. június 26-i 2013/36/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: CRD) 98. cikke.

³ CRR 449a. cikke.

⁴ Guide on climate-related and environmental risks - Supervisory expectations relating to risk management and disclosure, konzultációs dokumentum, Európai Központi Bank, 2020. https://www.bankingsupervision.europa.eu/legalframework/publiccons/pdf/climate-related_risks/ssm.202005_draft_guide_on_climate-related_and_environmental_risks.en.pdf

⁵ A hitelintézetek és befektetési vállalkozások környezeti, társadalmi és irányítási kockázatainak kezeléséről és felügyeletéről szóló vitaanyag: EBA/DP/2020/03.

https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/document_library/Publications/Discussions/2021/Discussion%20Paper%20on%20management%20and%20supervision%20of%20ESG%20risks%20for%20credit%20institutions%20and%20investment%20firms/935496/2020-11-02%20%20ESG%20Discussion%20Paper.pdf

figyelembe véve készült. Emellett az ajánlás implementálja az EBH által publikált, a hitelnyújtásról és a hitelmonitorozásról szóló EBA/GL/2020/06 számú iránymutatás fenntarthatósággal kapcsolatos részeit⁶.

Az MNB célja elősegíteni a hazai hitelintézetek fenntartható működésre való átállását, valamint felkészülési lehetőséget biztosítani az éghajlatváltozással kapcsolatos és a környezeti kockázatok szempontjából releváns jogszabályi változásokra. E tekintetben a www.zoldpenzugyek.hu weboldalon létrehozott „Tudástár” rovat praktikus segítséget nyújt a példákkal, jó gyakorlatokkal és felhasználható adatokkal, illetve módszertanokkal kapcsolatos források gyűjteményével.

Jelen ajánlás témájával összefüggő szabályrendszert különösen, de nem kizárólagosan az ágazati jogszabályok tartalmazzák.

Jelen ajánlás a jogszabályi rendelkezésekre teljeskörűen nem utal vissza az elvek és elvárások megfogalmazásakor, az ajánlás címzettjei a kapcsolódó jogszabályi előírásoknak való megfelelésre azonban továbbra is kötelesek.

Jelen ajánlás a kapcsolódó felügyeleti szabályozó eszközöket nem írja felül vagy helyettesíti, csupán az MNB értelmezését hivatott részletezni az éghajlatváltozással kapcsolatosan és a környezeti kockázatok körültekintő kezelésére vonatkozóan az azokban megfogalmazott általános elvárásokat illetően.

A hitelintézet az ajánlásban foglalt felügyeleti elvárásokat az alkalmazott üzleti modell jellegével, továbbá a hitelintézet, illetve csoport által folytatott szolgáltatási tevékenységek sajátosságaival – beleértve a szervezeti formából adódó jellemzőket is –, kiterjedtségével és összetettségével, kockázati profiljával, valamint hitelkockázati kitettségének mértékével összhangban alkalmazza.

Jelen ajánlás adatkezelési, adatvédelmi kérdésekben iránymutatást nem fogalmaz meg, a személyes adatok kezelése vonatkozásában semmilyen elvárást nem tartalmaz, és az abban foglalt követelmények semmilyen módon nem értelmezhetők személyes adatok kezelésére vonatkozó felhatalmazásnak. Az ajánlásban rögzített felügyeleti elvárások teljesítésével összefüggésben történő adatkezelés kizárólag a mindenkor hatályos adatvédelmi jogszabályi rendelkezések betartásával végezhető.

II. Értelmező rendelkezések

1. Az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázat fogalma és fajtái

Az éghajlatváltozásról szóló 2015. évi Párizsi Megállapodás⁷, az ENSZ fenntartható fejlődési céljai⁸ és az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület 2018. októberi külön jelentése⁹ az üvegházhatást okozó gázok (a továbbiakban: ÜHG) kibocsátásának csökkentésére, valamint az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes gazdaság megteremtésére irányuló, haladéktalan és határozott fellépésre szólít fel. Az Európai Unió (a továbbiakban: EU) ambiciózus, 2030-

⁶ A hitelnyújtásról és a hitelmonitorozásról szóló EBH iránymutatás (EBA/GL/2020/06): 56, 57, 58, 59, 146, 149 pontjai ebben az ajánlásban a 3., 7., 10., 21-24., 27-30. pontokban kerültek implementálásra.

⁷ Párizsi megállapodás, Egyesült Nemzetek éghajlat-változási keretegyezménye, 2015. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1019\(01\)&from=HU](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1019(01)&from=HU)

⁸ Fenntartható Fejlődési Keretrendszer 2030, Egyesült Nemzetek Szervezete, 2015.

<https://ensz.kormany.hu/download/7/06/22000/Vil%C3%A1gunk%20%C3%A1talak%C3%ADt%C3%A1sa%20Fenntarthat%C3%B3%20Fej%C5%91d%C3%A9si%20Keretrendszer%202030.pdf>

⁹ Global Warming of 1.5°C, Éghajlatváltozási Kormányközi Testület, 2018.

https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/sites/2/2019/06/SR15_Full_Report_High_Res.pdf

ig elérendő célokat¹⁰ tűzött ki az ÜHG-kibocsátás csökkentése, a megújuló energia és az energiahatékonyság tekintetében. 2018-ban az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) közzétette a 2050-re megvalósítandó hosszú távú stratégiai jövőképét egy klímasemleges gazdaságról¹¹. Magyarország a klímavédelemről szóló 2020. évi XLIV. törvényben célul tűzte ki, hogy lépéseket tesz a klímaváltozás megelőzése, hatásainak csökkentése, továbbá következményeihez való alkalmazkodás hatékony és megvalósítható beavatkozások megtétele érdekében, és a nemzeti klímapolitika részeként igazodik a nemzetközi és európai uniós vállalásokhoz. E törvény kimondja, hogy Magyarország 2050-re eléri a teljes klímasemlegességet, azaz az ÜHG még fennmaradó hazai kibocsátása, valamint elnyelése 2050-re egyensúlyba kerül, mely értelemszerűen a gazdasági-társadalmi rendszerben szükségszerűen fundamentális változásokkal jár együtt.

A hitelintézetek döntő szerepet játszanak a karbonszegény és az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes gazdaságra való átállásban. Egyrészt, az EU 2030-as energia- és éghajlatpolitikai céljainak megvalósításához már most további 180 milliárd EUR összegű éves beruházásra van szükség, és újabb forrásokat kell felhasználni a klímasemlegesség 2050-ig történő eléréséhez. A Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia tervezete¹² szerint hazánkra nézve a 2050-es klímasemlegesség elérésének becsült költsége nagyságrendileg mindösszesen kb. 50 ezer milliárd Ft, amely nagyságrendileg 2050-ig évente a GDP 2,5%-ának megfelelő mértékű források bevonását feltételezi. E beruházások nagy része jelentős üzleti lehetőségeket hordoz, ugyanakkor a finanszírozás túlnyomó részét magántőkéből kell fedezni. Másrészt fontos, hogy a vállalkozások és a pénzügyi intézmények jobban megértsék és kezeljék a tevékenységük káros környezeti hatásait, valamint azokat a kockázatokat, amelyeket az éghajlatváltozás és más környezeti eredetű változások jelentenek intézményük számára.

2018 márciusában a Bizottság közzétette a fenntartható növekedés finanszírozásáról szóló cselekvési tervet¹³ azzal a céllal, hogy a tőkét a fenntarthatóbb befektetések felé irányítsa át, kezelje az éghajlatváltozásból eredő pénzügyi kockázatokat, valamint egyéb környezeti és társadalmi problémákat, továbbá, hogy előmozdítsa az átláthatóságot és a hosszú távú szemléletet a pénzügyi és gazdasági tevékenységek terén.

Az EBA/DP/2020/03 számú konzultációs dokumentum 46. pontja szerint az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok alatt azok a kockázatok értendők, amelyeknek az intézmények az olyan ügyfeleiken keresztül vannak kitéve, amelyekre potenciálisan negatívan hatnak a környezeti tényezők, ideértve az éghajlatváltozásból és az egyéb környezetromlásból fakadó tényezőket is. A környezeti tényezők tekintetében pedig ugyanezen dokumentum 43. pontja értelmében a kettős materialitás megközelítését kell alkalmazni.

A kettős materialitás megközelítését jeleníti meg a Bizottság „A nem pénzügyi jelentéstételre vonatkozó iránymutatás: Az éghajlattal kapcsolatos információk jelentésére vonatkozó kiegészítés (2019/C 209/01)” című közleménye (a továbbiakban: Bizottsági közlemény)¹⁴ is, mely meghatározta, az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok magukban foglalják mind a hitelintézetek

¹⁰ Európai Tanács 2020. december 11-i döntése az Európai Klímarendelettel kapcsolatban <https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2020/12/17/council-agrees-on-full-general-approach-on-european-climate-law-proposal/>, valamint az Európai zöld megállapodás, Európai Bizottság, 2020. https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2030_hu

¹¹ 2050-ig szóló, hosszú távú stratégia, Európai Bizottság, 2020. https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2050_hu

¹² Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia – tervezet, Információs és Technológiai Minisztérium, 2020. https://ec.europa.eu/clima/sites/its/its_hu_hu.pdf

¹³ Cselekvési terv: A fenntartható növekedés finanszírozása COM/2018/097 bizottsági közlemény <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52018DC0097>

¹⁴ A nem pénzügyi jelentéstételre vonatkozó iránymutatás: Az éghajlattal kapcsolatos információk jelentésére vonatkozó kiegészítés 2019/C 209/01 bizottsági közlemény [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52019XC0620\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52019XC0620(01))

helyzetének – ideértve az ügyfelekkel kapcsolatos, és a saját működésükkel kapcsolatos – éghajlatváltozásból eredő kockázatait, mind a hitelintézetek tevékenységéből eredően az éghajlatra gyakorolt negatív hatás okozta kockázatokat is. Ebből következően, ha a jelen ajánlás másként nem rendelkezik, a kockázatra való hivatkozások magukban foglalják mind a hitelintézetekre gyakorolt negatív hatások kockázatát (átállási kockázatok és fizikai kockázatok – lásd lentebb), mind a környezetre és az éghajlatra gyakorolt negatív hatások kockázatát.

Példák a környezetre és az éghajlatra gyakorolt negatív hatások kockázatára:

A hitelintézet által finanszírozott gazdasági tevékenységek vagy vállalatok ÜHG-t bocsátanak a légkörbe, illetve más környezeti szempontból negatív hatásokat eredményeznek, mint például a hulladéktermelés vagy a biodiverzitás csökkenése.

Példák a hitelintézetekre gyakorolt negatív hatások kockázatára:

Az éghajlatváltozásnak a hitelintézet ügyfelének pénzügyi teljesítményét érintő kockázatait átállási vagy fizikai kockázatként lehet besorolni.

- a) Az átállási kockázatok a hitelintézeteket érintő olyan kockázatok, amelyek a karbonszegény és az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes gazdaságra való átállásból erednek.
 - aa) Politikai-szabályozási kockázatok, például energiahatékonysági követelmények, a fosszilis tüzelőanyagok árát emelő szén-dioxidárazási mechanizmusok, vagy a fenntartható földhasználatot ösztönző politikák következtében.
 - ab) Technológiai kockázatok, például, ha egy, az éghajlatra kevésbé káros hatással lévő technológia egy, az éghajlatra károsabb technológia helyébe lép.
 - ac) Piaci kockázatok, például, ha a fogyasztók és vállalati ügyfelek preferenciái, kereslete az éghajlatot kevésbé károsító termékek és szolgáltatások felé tolnak el.
- b) A fizikai kockázatok a hitelintézeteket érintő olyan kockázatok, amelyek az éghajlatváltozás fizikai hatásaiból erednek.
 - ba) Akut fizikai kockázatok, amelyek konkrét eseményekből erednek, különösen időjáráshoz kapcsolódó olyan eseményekből, mint a viharok, áradások, tüzek vagy hóhullámok, amelyek károsíthatják a termelőlétesítményeket és megszakíthatják az értékláncokat.
 - bb) Krónikus fizikai kockázatok, amelyek az éghajlat hosszabb távú változásaiból erednek, mint például a hőmérséklet-változások, az emelkedő tengerszint, a csökkenő vízkészletek, a biológiai sokféleség csökkenése, valamint a talaj termőképességének változása.

Habár jelen ajánlás nagyobb részben az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokkal foglalkozik, az MNB lényegesnek tartja kiemelni, hogy ezek a folyamatok potenciális üzleti lehetőségeket is nyújtanak a hitelintézetek számára, melyek magukban foglalhatják új, akár innovatív finanszírozási megoldások kifejlesztését is, például a helyi energiaközösségek¹⁵ finanszírozása kapcsán, vagy dedikált banki zöld termékek kifejlesztését, mint például az energiahatékonyság javítását finanszírozó hitel, valamint a fenntarthatósághoz vagy ESG szempontokhoz kapcsolódó hitel („ESG linked loan” vagy „sustainability linked loan”).

¹⁵ A helyi energiaközösségek fogalmát a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2012/27/EU irányelv módosításáról szóló 2019. június 5-i (EU) 2019/944 európai parlament és a tanácsi irányelv 2. cikke definiálja.

Jelen ajánlásban a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról szóló, 2020. június 18-i (EU) 2020/852 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: taxonómia rendelet)¹⁶ 3. cikkével összhangban tekintendő egy adott gazdasági tevékenység környezeti szempontból fenntarthatónak. Ebben a kontextusban lényeges kiemelni, hogy nemcsak azok a gazdasági tevékenységek kerülhetnek ebbe a kategóriába, amelyek már most (szinte) karbonsemlegesek, hanem azok is, amelyek hozzájárulnak a karbonsemleges átálláshoz, de most még nem működnek karbonsemlegesnek tekinthető módon („transitional activity”), illetve azok, amelyek más gazdasági tevékenységek átállását elősegítik („enabling activity”).¹⁷

A taxonómia rendelet¹⁸, valamint az ágazati jogszabályok tartalmazzák a jelen ajánlásban nem részletezett, de potenciálisan releváns fogalmakat és definíciókat.

2. Jelen ajánlás alkalmazásában

1.1 ágazati jogszabályok:

- a) Hpt.,
- b) CRR,
- c) a CRR-ben foglalt felhatalmazások alapján kiadott bizottsági végrehajtási rendeletek.

2.2 kapcsolódó felügyeleti szabályozó eszközök:

- a) a likviditási kockázat méréséről, kezeléséről és kontrolljáról szóló 12/2015. (VIII. 24.) MNB ajánlás¹⁹ [a továbbiakban: 12/2015. (VIII. 24.) MNB ajánlás],
- b) a javadalmazási politika alkalmazásáról szóló 3/2017. (II. 9.) MNB ajánlás²⁰ [a továbbiakban: 3/2017. (II. 9.) MNB ajánlás],
- c) a hitelintézetek és befektetési vállalkozások nyilvánosságra hozatali gyakorlatának általános követelményeiről szóló 8/2017. (VIII. 8.) MNB ajánlás²¹ [a továbbiakban: 8/2017. (VIII. 8.) MNB ajánlás],
- d) a belső védelmi vonalak kialakításáról és működtetéséről, a pénzügyi szervezetek irányítási és kontroll funkcióiról szóló 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlás²² [a továbbiakban: 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlás],

¹⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:32020R0852>

¹⁷ Például karbonsemleges tevékenység az erdőültetés; jelenleg az 50g CO₂/km-nél alacsonyabb kibocsátású személyautó gyártása „transitional” tevékenységnek tekinthető; a szélturbinák gyártása pedig az „enabling” tevékenység kategóriába esik. További részleteket tartalmaz többek között a zöld taxonómia szakértői jelentése

(https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/190618-sustainable-finance-teg-report-taxonomy_en.pdf), valamint a Platform on Sustainable Finance által készített Transition Finance Report

(https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/document_library/Publications/Guidelines/2020/Guidelines%20on%20loan%20origination%20and%20monitoring/Translations/886684/Final%20Report%20on%20GL%20on%20loan%20origination%20and%20monitoring_COR_HU.pdf).

¹⁸ Habár a EU taxonómiája közvetlenül nem vonatkozik a hitelintézet alaptevékenységére [lásd a taxonómia rendelet 1. cikk (2) bekezdés b) pontját], azaz hitelezési tevékenységére, közvetett módon számos szempontból releváns a hitelintézetek számára. Ez a rendelet kiindulópontot jelent az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, ellenálló és erőforrás-hatékony gazdaságot elősegítő gazdasági tevékenységek egységes azonosításához és osztályozásához. Az EU taxonómiájának kialakítása mögött kifejezett célkitűzés a tőkemozgások fenntartható beruházások irányába történő átirányításának támogatása. Ez a cél összhangban áll az Európai Bizottság Pénzügyi cselekvési tervével és a Párizsi Megállapodás 2. cikk (1) bekezdésének c) pontjával. Ez a rendelet hivatott a további jogszabályi átalakítások alapját képezni (például a nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelv esetében). Az EBH-val összhangban, az MNB azt javasolja a hitelintézeteknek, hogy vegyék figyelembe üzleti tevékenységük során, hogy a taxonómia rendelet milyen következményekkel jár. Továbbá, a taxonómia rendelet segítséget nyújthat termékek kialakításához, kitétségek csoportosításához, ügyfelekkel való kapcsolattartáshoz és stratégiai célok kialakításához.

¹⁹ <https://www.mnb.hu/letoltes/likviditasi-ajanlas-megjelentetesre-datummal.pdf>

²⁰ <https://www.mnb.hu/letoltes/3-2017-jav-politika.pdf>

²¹ <https://www.mnb.hu/letoltes/8-2017-altalanos-nyilvanossagra-hozatali-mod.pdf>

²² <https://www.mnb.hu/letoltes/27-2018-belso-vedelmi-vonalak.pdf>

- e) a vezető testületi tagok és kulcsfontosságú pozíciót betöltő személyek alkalmasságának értékeléséről szóló 11/2019. (V. 6.) MNB ajánlás²³ [a továbbiakban: 11/2019. (V. 6.) MNB ajánlás]
- f) a hitelkockázat méréséről, kezeléséről és kontrolljáról szóló 15/2019. (VII. 9.) MNB ajánlás²⁴ [a továbbiakban: 15/2019. (VII. 9.) MNB ajánlás],
- g) A tőke megfelelés belső értékelési folyamata (ICAAP), a likviditás megfelelőségének belső értékelési folyamata (ILAAP) és felügyeleti felülvizsgálatuk, valamint az üzleti modell elemzés (BMA) Módszertani Kézikönyv²⁵ [a továbbiakban: az MNB ICAAP-ILAAP-BMA Módszertani Kézikönyve].

III. Elvárások a környezeti fenntarthatósági szempontok üzleti modellben és a stratégiában való érvényesítésére

3. Az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok kihatással lehetnek a hitelintézet üzleti környezetére. Összhangban a Hpt. 108. §-ával, az üzleti környezet értékelésének folyamán az MNB elvárja a hitelintézettől, hogy azonosítsa az éghajlatváltozásból és a környezetkárosodásból fakadó kockázatokat a kulcsfontosságú szektorok, földrajzi területek szintjén, valamint azon termékekkel és szolgáltatásokkal összefüggésben, amelyekben tevékenységét végzi vagy tervezi végezni, figyelembe véve, hogy ezek a kockázatok egy része meglehetősen hosszú távon materializálódhat.
- Az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok befolyásolhatják például a gazdasági növekedést, a foglalkoztatást, illetve az ingatlanárakat nemzeti, regionális vagy helyi szinten. Az időjárási események okozhatnak aszályt vagy árvizeket, amelyek kihatással vannak az adott régió mezőgazdasági termelésére, a lakások iránti keresletre vagy a fedezetek értékére nemzeti, regionális vagy helyi szinten. Ezzel párhuzamosan a versenyhelyzetet befolyásolja a zöld finanszírozási piac fejlesztése és az olyan fogyasztói preferenciák, amelyek elmozdulnak a magas karbon kibocsátású vagy egyéb módon szennyező áruktól és szolgáltatásoktól az alacsony karbonintenzitású, vagy egyéb módon „zöld” termékek és szolgáltatások felé. A technológia területén, az energiaszektorban működő ügyleteket, illetve fosszilis tüzelőanyagokra erősen támaszkodó erőműveket kiszolgáló hitelintézetek azt láthatják, hogy ügyleteik jelentős beruházási követelményekkel szembesülnek, hogy karbonmentesítsék az energiaszerkezetüket. Tehát a hitelintézet a kockázatok azonosítása során ügyleteit vagy portfólióit kategorizálhatja klímakockázati kitétségek alapján. A földrajzi elhelyezkedés alapú csoportosítás például hozzájárulhat azon kitétségek azonosításához, amelyek magas fizikai kockázatoknak vannak kitéve, például magas árvíz vagy aszály veszélynek. A szektor alapú kategorizálás elősegítheti az átállási kockázatok felismerését, például a magas ÜHG-intenzitású szektorok hitelezési portfólióban betöltött arányának felmérésével.²⁶*
4. Az éghajlatváltozással kapcsolatos és a környezeti kockázatok közvetlen hatással lehetnek a hitelintézet meglévő és jövőbeli stratégiáinak eredményességére. Az MNB az ICAAP-ILAAP-BMA Módszertani Kézikönyvében előírtakkal összhangban elvárja, hogy a hitelintézet határozza meg és mérje fel, mely éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok lényegesek rövid-, közép- és hosszútávon az

²³ <https://www.mnb.hu/letoltes/11-2019-alkalmassagi.pdf>

²⁴ <https://www.mnb.hu/letoltes/15-2019-hitelkockazat.pdf>

²⁵ <https://www.mnb.hu/letoltes/icaap-ilaap-bma-kezikonyv-2020-julius.docx>

²⁶ Jelen ajánlásban a dőlt betűs szövegrészek a gyakorlati alkalmazást hivatottak elősegíteni illusztrációkon és példákon keresztül.

üzleti stratégiája szempontjából, valamint, hogy az üzleti stratégia mennyire ellenálló ezen kockázatokkal szemben.

5. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet megfelelően dokumentálja azokat a folyamatokat, melyekben üzleti környezetét fenyegető éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok jelentőségét értékeli.
6. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a hitelintézet üzleti stratégiája végrehajtásában tükröződik az, hogy a hitelintézet figyelembe veszi a lényeges, éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokot, például fő teljesítménymutatók („key performance indicator”, a továbbiakban: KPI), fő kockázati mutatók („key risk indicator”, a továbbiakban: KRI) vagy kockázati limitek megállapításával és nyomon követésével. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet törekedjen arra, hogy ezek mérhetőek és számszerűsíthetők legyenek. A hitelintézet tevékenységeinek jellegétől függően e mutatókat értelemszerűen a vonatkozó üzletágakra és portfóliókra dolgozhatják ki.
7. A II. ponttal összhangban az MNB az üzleti modell- és stratégiaalkotás szempontjából felhívja a hitelintézet figyelmét arra, hogy az üzleti stratégia végrehajtása hatással van a környezetre, például a finanszírozott gazdasági tevékenységek ÜHG-kibocsátásán vagy erőforrás-hatékonyságán keresztül. Ennek következményeképp az átállási kockázatok megnövekedhetnek és idővel kihatással lehetnek az üzleti modellek ellenálló képességére. Az MNB javasolja, hogy a hitelintézet tegyen lépéseket az átállási kockázatok csökkentése érdekében, például a környezetileg nem fenntartható tevékenységek finanszírozásának csökkentésével, fokozatos vagy akár gyors ütemű leépítésével. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a hitelintézet karbonsemlegességi tervet dolgoz ki az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti szempontból fenntartható általános célokkal²⁷ összhangban. Ezen törekvések összhangban állnak a Párizsi Megállapodás 2. cikk (1) bekezdés c) pontjában található célkitűzéssel is: „a pénzügyi források áramlása összhangban kell, hogy álljon az ÜHG alacsonyabb szintű kibocsátására és az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség fejlesztésére irányuló erőfeszítésekkel”²⁸.
8. Az ENSZ Felelős Banki Irányelvei²⁹ (a továbbiakban: Irányelvek) által meghatározott ajánlások lefektetik annak alapjait, hogy a hitelintézet tudatosan tudjon hozzájárulni a fenntarthatósági erőfeszítésekhez. Az Irányelvek hivatalos támogatójaként az MNB is ajánlja, hogy a hitelintézet
 - a) tekintse át, és ha szükséges, vizsgálja felül üzleti tevékenységét, hogy az konzisztens legyen, illetve segítse betölteni a társadalom szükségleteit és elérni az éghajlatváltozással kapcsolatos, és környezeti szempontból fenntartható általános célokat („lgazodás”);
 - b) folyamatosan növelje a banki tevékenységből, termékekből, szolgáltatásokból származó pozitív társadalmi-környezeti hatásokat, és egyúttal csökkentse a negatív hatásokat, kockázatokat,

²⁷ Ebben a pontban és a továbbiakban az „éghajlatváltozással kapcsolatos, és környezeti szempontból fenntartható általános célok” alatt az érvényben lévő nemzetközi és nemzeti célkitűzéseket értjük, amelyeket olyan egyezmények, jogszabályok vagy stratégiák tartalmaznak, mint például a párizsi éghajlatvédelmi egyezmény (vagy annak hazai átültetése a klímavédelemről szóló 2020. évi XLIV. törvényben), az Európai Zöld Megállapodás, a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia, Magyarország Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégiája vagy a Nemzeti Energia- és Klímaterv. Ezeket a célkitűzéseket a tudományos alapon, például az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (IPCC) és a biológiai sokféleséggel és az ökoszisztéma-szolgáltatásokkal foglalkozó kormányközi tudáspolitikai platform (IPBES) által végzett, jól megalapozott, éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti vizsgálatok eredményei alapján határozták meg. A „Tudástár”-ban számos módszertan, illetve forrás került összegyűjtésre, amelyek segítséget nyújtanak ezek alkalmazásához.

²⁸ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1019\(01\)&from=HU](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1019(01)&from=HU)

²⁹ <https://www.unepfi.org/banking/bankingprinciples/>

- ennek érdekében tűzzön ki célokat és azokat tegye közzé azokon a területeken, ahol a legjelentősebb hatásokat lehet elérni („Hatás és célkitűzés”);
- c) felelősen dolgozzon együtt a partnerekkel és ügyfelekkel, bátorítva a fenntartható gyakorlatokat és lehetővé téve azokat a gazdasági tevékenységeket, melyek a jelen és a jövő generációk közös boldogulását szolgálják („Partnerek és ügyfelek”);
 - d) a társadalmi célok elérése érdekében proaktívan és felelősen egyeztessen és működjön együtt a releváns érintettekkel („Érintettek”);
 - e) a gyakorlatban a felelős banki tevékenységgel kapcsolatos elkötelezettséget hatásos vállalatiirányítással és felelős banki vállalati kultúrával érvényesítse (lásd bővebben a IV. pontot) („Vállalatirányítás és vállalati kultúra”);
 - f) rendszeresen vizsgálja felül, ellenőrizze az Irányelvek gyakorlati megvalósítását, valamint biztosítsa az átláthatóságot és elszámoltathatóságot mind a pozitív, mind a negatív társadalmi hatások tekintetében („Átláthatóság és számonkérhetőség”).
9. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a hitelintézet hivatalosan is az Irányelvek aláírójává válik, explicit módon is vállalva a kapcsolódó keretrendszer alkalmazását. Amennyiben a hitelintézet külföldi anyavállalata már az Irányelvek aláírója, és ezért a hitelintézet külön nem tartja szükségesnek az Irányelvek aláírását, az MNB elvárja, hogy a hitelintézet saját működésében érvényesítse az anyavállalat által vállalt elveket, módszereket, célokat.
10. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, hogy a hitelintézet célokat tűz ki üzleti tevékenysége és operatív működése környezeti fenntarthatóságának fejlesztésének és integritásának támogatása érdekében, valamint erőfeszítéseket tesz annak felmérésére, hogy ezen fejlesztés mennyiben van összhangban az éghajlatváltozással kapcsolatos, és környezeti szempontból fenntartható általános célokkal, illetve mennyiben járul hozzá azokhoz. A fenntarthatósági célok elérésében kiemelt szerepet játszik a tudatos fogyasztói szemléletformálás, az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat kiemelten kezelő pénzügyi ismeretterjesztés. Ezt figyelembe véve az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a hitelintézet tájékoztatja ügyfeleit a termékeihez és szolgáltatásaihoz kapcsolódó környezeti fenntarthatósági szempontokról, az éghajlatváltozással kapcsolatos, és környezeti szempontból fenntartható általános célokhoz való hozzájárulásról. *A tájékoztatás – a termékek, illetve szolgáltatások jellegzetességeit figyelembe véve – kiterjedhet az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokra, például ingatlanfedezet esetén kiemelten a kereskedelmi vagy lakóingatlan energetikai jellemzőire, azok esetleges hatására a hitelfeltételeire, valamint a hitel által finanszírozott termékek és szolgáltatások teljes életciklusa alatt bekövetkező externális hatásokra (környezeti és társadalmi), amennyiben ez észszerűen megbecsülhető.*

IV. Elvárások a vállalatiirányítással kapcsolatban

11. A Hpt. 109. §-ában megfogalmazott vállalatiirányítási követelményekbe az MNB beleértendőnek tartja az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat is. Ennek megfelelően, az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testületnek kellően ismernie és értenie kell az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat is annak érdekében, hogy a vállalt kockázatok mértéke összhangban legyen a hitelintézet kockázati étvágáival és stratégiájával, belső szabályzataival és politikáival, valamint, hogy a hitelintézet megfeleljen az irányadó jogszabályi előírásoknak és egyéb kötelezettségeknek. *Például az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha az irányítási jogkörrel rendelkező vezető*

testület rendszeres jelentéseket kap az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokról vagy ülésein külön napirendi pont keretében rendszeresen tájékozik róluk.

12. A Hpt. 113. § (3) bekezdésének alkalmazásával, továbbá a 11/2019. (V. 6.) MNB ajánlással összefüggésben az MNB elvárja, hogy a hitelintézet vezető testülete megfelelő kollektív tudással, készségekkel és tapasztalatokkal rendelkezzen az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokkal illetően is. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a hitelintézet a kulcsfontosságú pozíciót betöltő személyek esetében is megköveteli az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokkal kapcsolatos, az adott feladatkör ellátása szempontjából releváns szakértelmet és azt is, ha a vezető testületi tagok és a kulcsfontosságú pozíciót betöltő személyek már a jogviszony megkezdésekor, a feladatkörre való felkészítés és képzés keretében megismerkednek a hitelintézet éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázataival.
13. Elvárás a hitelintézettel szemben, hogy egyértelműen, a Hpt. 107. §-a és a 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlás szerinti általános felelősséghez kapcsolódóan, a belső védelmi vonalakkal kapcsolatos általános elvekkel összhangban az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok tekintetében is határozza meg az egyes belső irányítás és belső kontroll funkciót ellátók felelősségét, valamint, hogy egyértelműen írja le az e funkciókra vonatkozó felhatalmazást, munkafolyamatokat és célkitűzéseket. Az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület feladata biztosítani, hogy a releváns felelősségi körök egyértelműek, jól körülhatároltak, következetesek, kikényszeríthetők és kellően dokumentáltak legyenek.
14. Az MNB elvárja továbbá, hogy a hitelintézetnél kerüljön létrehozásra az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület alá rendelt, az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok kezeléséért és kontrolljáért felelős külön szervezeti egység vagy funkció („ESG központ” vagy dedikált „chief sustainability officer”) vagy kerüljön kijelölésre az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület alá rendelt, az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok kezeléséért és kontrolljáért felelős vezető (például valamely ügyvezető, vagy a belső ellenőr kivételével valamely kontroll funkciót ellátó terület vezetésével megbízott kulcsfontosságú pozíciót betöltő személy). Az arányos alkalmazást figyelembe véve, a kisebb és kevésbé összetett tevékenységet folytató hitelintézetnél a feladatok és felelősségi körök megfelelő elkülönítése mellett az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület valamely tagja is kijelölhető a fenti feladatok ellátására. Amennyiben az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok tekintetében a hitelintézet külön szervezeti egységet vagy funkciót hoz létre, elvárt a külön szervezeti egység vagy funkció meglévő folyamatokba való integrálódásának és más funkciókkal való kapcsolatának egyértelmű meghatározása (hatáskör és feladat megosztás, együttműködési és jelentési kötelezettségek stb.).
15. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet biztosítsa az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok kezelésében részt vevő funkciók számára a megfelelő humán és pénzügyi erőforrásokat, valamint biztosítson olyan hatáskört, amely szerepük eredményes betöltéséhez szükséges. Az MNB jó gyakorlatnak tartja továbbá, ha a hitelintézet az adott alkalmazottak számára releváns fókuszú képzési lehetőséget biztosít az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokkal illetően, valamint fontolóra veszi az általános környezet- és éghajlattudatos szemléletformálás lehetőségét is.

16. Összhangban a Hpt. 108. §-ában megfogalmazott általános előírásokkal, az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testülettel szembeni elvárás, hogy gyakoroljon hatékony felügyeletet a hitelintézet éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatoknak való kitettségei felett, valamint az üzleti stratégia éghajlatváltozási, környezeti fenntarthatósági célkitűzésekre (lásd a 7. pontban) gyakorolt hatásaival kapcsolatban.
17. A kockázat átfogó megközelítésének érdekében, figyelembe véve a hitelintézet hosszú távú pénzügyi érdekeit, az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület számára javasolt, hogy alakítsa ki a hitelintézet válaszát az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti szempontból fenntartható általános célok elérésére.
18. A Hpt. 117-121. §-ával és a 3/2017. (II. 9.) MNB ajánlással összhangban elvárt, hogy a javadalmazási politikák és gyakorlatok járuljanak hozzá az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok kezelésének hosszú távú megközelítéséhez. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a hitelintézet fenntartható finanszírozással kapcsolatos KPI-ket határoz meg a javadalmazási politikájában.
19. A 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlással összhangban a hitelintézettől elvárt, hogy a vezetői szintű döntéshozatal megalapozása céljából belső adatszolgáltatási rendszereibe integrálja az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat is. Az MNB tudatában van annak, hogy a vonatkozó mérőszámok és eszközök kialakulóban vannak, és – jelenleg – a hitelintézeteknél rendelkezésre álló adatok hiányosak lehetnek. Mindazonáltal elvárja, hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok jelentése idővel javuljon. Az MNB rövid távon azt várja a hitelintézettől, hogy mérje fel a stratégiaalakító és kockázatkezelő egységeivel szembeni adatigényeit, azonosítsa az adathiányokat, továbbá vázoljon fel terveket azok megszüntetésére és bármilyen elégtelenség leküzdésére.
20. A Hpt. 108. §-ával összhangban elvárt, hogy az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület gondoskodjon arról, hogy a hitelintézet hatékony és megbízható belső és külső adatszolgáltatási, nyilvánosságra hozatali és kommunikációs rendszerekkel rendelkezzen, amelyek képessé teszik az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok adatok aggregálására is. Mivel ezeknek a kockázatoknak sajátos jellemzői vannak, az MNB ajánlja a hitelintézetnek, hogy vizsgálja meg információs rendszerei átalakításának szükségességét, hogy az e kockázatoknak való kitettségei felmérése érdekében képes legyen gyűjteni és aggregálni a szükséges adatokat. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet építse fel ezen kockázatok adattaxonómiáját. Amennyiben ez – a közös definíciók, taxonómiák teljességének hiánya és adathiányok miatt – nem megvalósítható, abban az esetben az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a hitelintézet megfontolja belső vagy akár külső minősítési kockázati mérőszámokon alapuló folyamatok és eljárások létrehozását. Ez esetben elvárás, hogy az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület tudatában legyen az információs rendszerek által előállított adatok és információk korlátainak.

V. Elvárások a kockázatkezeléssel kapcsolatban

V.1. Kockázatkezelési keretrendszer

21. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet átfogó és jól dokumentált képpel rendelkezzen az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok meglévő kockázati kategóriákra gyakorolt hatásáról. Az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok a meglévő kockázati kategóriákat befolyásoló tényezőként tekinthetők, de szervezési vagy elemzési célból a hitelintézet kezelheti ezen kockázatokat önálló kockázattípusként is. *Például, az extrém időjárási események (például aszály) az agrárhitelezésben a hitelkockázatot befolyásoló tényezőnek (mint meglévő kategória) tekinthetők, ám a hitelintézet ezeket egy külön „ESG”, „klíma” vagy egyéb elnevezésű önálló kockázattípus részeként is kezelheti.*
22. A hitelintézetnek javasolt lépéseket tennie az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok számszerűsítését illetően. Összhangban az MNB ICAAP-ILAAP-BMA Módszertani Kézikönyvének általános elvárásaival, az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat nem lehet azért kizárni az értékelésből, mert azokat nehéz számszerűsíteni, vagy mert a vonatkozó adatok nem állnak rendelkezésre. Az MNB javasolja, hogy hitelintézet tegyen aktív erőfeszítéseket a megfelelő eszközök és módszerek kifejlesztése és alkalmazása érdekében. *A saját vagy az anyavállalat által fejlesztett, de a magyarországi környezetre adaptált és a hitelintézet igényeire szabott módszertanok nagyban hozzájárulhatnak a kockázatok pontosabb megértéséhez. Különböző megközelítések állnak rendelkezésre a környezeti és éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatok mérésére (további részletek találhatóak az EBA/DP/2020/03 vitairatban, valamint a „Tudástár”-ban):*
- a) portfólió összehangolási módszer (Mennyire állnak összhangban a hitelintézet portfóliói és tevékenységei az éghajlatváltozással kapcsolatos, és környezeti szempontból fenntartható általános célokkal?),*
 - b) kockázati keretrendszer módszer, beleértve a klíma stressz tesztet, forgatókönyv-elemzést és az érzékenység elemzést (Hogyan hatnak a fenntarthatósági problémák a hitelintézet kockázati profiljára?),*
 - c) kitettség módszer (Mennyire vannak kitéve egyes kitétségek vagy ügyfelek a környezeti és éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatoknak?).*

A különböző megközelítéseket nem feltétlenül kell egymás helyettesítőinek (egymást kizáró opcióknak) tekinteni, hanem együtt, egymás kiegészítésére is használhatók.

23. Az MNB elvárja, hogy a 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlással összhangban a hitelintézet az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokra tekintettel fontolja meg a kockázatkezelési politikái felülvizsgálatának szükségességét, *például úgy, hogy limiteket állapít meg bizonyos érzékeny gazdasági (al)ágazatok, földrajzi kitétségek, vállalkozások vagy ingatlankitettségek finanszírozására, vagy éppen kizár meghatározott (al)ágazatokat vagy hitelfelvevőket a hitelnyújtásból; módosítja a hitelezhető ügyfelek listáján szereplő hitelfelvevőkkel szemben támasztott feltételeit; konstruktív párbeszédet kezd a szerződéses partnerekkel; intézkedésekről állapodik meg az éghajlatváltozással kapcsolatos vagy környezeti kockázatok csökkentése érdekében azzal a szándékkal, hogy javítsa egy szerződő partner fenntarthatósági besorolását, illetve hitelminősítését; a magas klímakockázatú vagy környezetileg kártékony szektorok vagy eszközök tekintetében tudatos kitétség-leépítési stratégiát,*

míg a környezeti szempontból pozitív hozadékú tevékenységekre, szektorokra vonatkozóan limit növelési stratégiát határoz meg; a kereskedési portfóliójának klímakockázati koncentrációja esetén ESG szempontú diverzifikációt végez³⁰.

24. Az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok kockázatiétvagy-keretrendszerbe történő integrálása növeli a hitelintézet ilyen kockázatokkal szembeni ellenálló képességét, valamint javítja képességét, hogy kezelni tudja e kockázatokot, ezért az MNB ezt elvárja a hitelintézettől. *Például a hitelintézet kidolgozhatja az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok jól meghatározott leírását a kockázatvállalási hajlandóságra vonatkozó belső szabályozásában.*
25. A hitelintézettel szemben elvárás, hogy megfelelő kockázati mutatókat dolgozzon ki, és helytálló limiteket állapítson meg az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokra. A hitelintézettől elvárt továbbá, hogy múltbéli tényadatok és előretekintő becslések kombinációja alapján kísérje figyelemmel és a VI. pont elvárásaival összhangban hozza nyilvánosságra – amennyiben rendelkezésre állnak – gazdasági (al)ágazatokra, földrajzi kitétségekre vonatkozó politikáit, az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázati kitétségek aktuális adatait, lehetőleg számszerű mérőszámok³¹ formájában. Az MNB elismeri, hogy e kockázati területeken a közös definíciók és taxonómiák kidolgozás alatt állnak. Átmeneti lépésként, amíg a hitelintézet megfelelő számszerű mérőszámokat dolgoz ki, vagy amíg a közös mérőszámok nem állnak rendelkezésre, nem számszerű megállapítások is használhatók, figyelembe véve, hogy hosszú távon a közös mérőszámok kialakítása a cél.
26. A hitelintézettel szembeni elvárás, hogy a belső tőkeszükséglet számítása során értékelje az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok hatását, összhangban az MNB ICAAP-ILAAP-BMA Módszertani Kézikönyvével. A tőkeszükséglet számítása során a hitelintézetnek úgy ajánlott figyelembe vennie az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok hatását, hogy az lehetővé tegye a hitelintézet számára üzleti modellje fenntartható követését, biztosítva a gazdasági és szabályozói tőkemegfelelést is. Összhangban az MNB ICAAP-ILAAP-BMA Módszertani Kézikönyvében foglaltakkal, ahol a hitelintézet úgy véli, hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatoknak gazdasági szempontból hatása van, a hitelintézetnek ajánlott figyelembe vennie a tervezett tőkemegfelelésre gyakorolt potenciális hatást, amely az alappálya és a kedvezőtlen forgatókönyv értékeléseikben tükröződik. Ugyancsak elvárás, hogy a kockázati étvagy meghatározása során és az üzleti stratégiájában a hitelintézet mérlegelje ennek következményeit.

V.2. Hitelkockázat-kezelés³²

27. A 15/2019. (VII. 9.) MNB ajánlásban megfogalmazott általános elvárásokkal összhangban, az MNB elvárja, hogy a hitelintézet dolgozza ki a környezeti szempontból fenntartható hitelkockázati politikája és az azzal összefüggő belső szabályozása konkrét részleteit. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet a

³⁰ Ahogy a V.4 pontban kifejtésre kerül, az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok piaci kockázatokként is megjelenhetnek. Például, ha a hitelintézet kereskedési portfóliójában magas azon kitétségek aránya, amelyek magas klímakockázatokkal rendelkeznek, akkor ezt a koncentrációs kockázatot érdemes – a hitelintézet kockázati étvágójával összhangban – kezelni. Ennek egy módja a diverzifikáció, amely ezen kockázatokot is figyelembe veszi.

³¹ A „Tudástár” tartalmazza, a teljesség igénye nélkül, azokat a mérőszámokat, amelyeket a hitelintézet figyelembe vehet.

³² Az V.2. pontban foglalt elvárások és jó gyakorlatok vonatkoznak mind az új hitelekre (flow), mind pedig a meglévő hitállományra (stock).

környezeti szempontból fenntartható hitelezési politikáját és belső szabályozását a fenntartható finanszírozással kapcsolatos általános célkitűzéseivel, stratégiájával és politikájával összhangban határozza meg. *A környezeti szempontból vett fenntarthatóság meghatározásához új belső kritériumrendszer kialakítása szükséges, vagy már meglévő előírások (például a taxonómia rendelet) beépítése a hitelkockázati politikába, valamint a hitelkockázat vállalási eljárásokba.*

28. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat a hitelkockázat-vállalás és -kezelés minden releváns szakaszában vegye figyelembe. A hitelkockázat-vállaláson túl, a hitelkockázat-kezelés folyamata során is szükség van olyan eljárásokra és módszerekre, amelyeken keresztül a hitelintézet képes ellenőrizni, hogy a hitel valójában fenntartható tevékenységek finanszírozására került-e felhasználásra. A vállalkozásoknak nyújtott hitelek esetében elvárt, hogy a hitelkockázat vállalási és kezelési folyamat tartalmazza a következőket:
- a) információk gyűjtése a hitelfelvevők éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti szempontból vagy egyéb módon fenntartható üzleti céljairól;
 - b) annak értékelése, hogy a hitelfelvevők finanszírozási projektjei megfelelnek-e a környezeti szempontból fenntartható projektekre vagy tevékenységekre vonatkozó feltételeknek, valamint a kapcsolódó kritériumoknak;
 - c) annak biztosítása, hogy a hitelfelvevők hajlandók és képesek legyenek megfelelően monitorozni a bevételek környezeti szempontból fenntartható projektekre vagy tevékenységekre történő felhasználását, illetve erről jelentést tenni;
 - d) annak rendszeres monitorozása, hogy a bevételeket megfelelően használták-e fel (amely magában foglalhatja a hitel futamideje alatt a bevételek felhasználására vonatkozó aktualizált információk hitelfelvevőktől való bekérését).
29. A hitelintézettől elvárt, hogy értékelje, miként hatnak az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok a hitelfelvevő nemteljesítési kockázatára (PD), nemteljesítés bekövetkezésekor a kockázati kitettség értékére (EAD), valamint a nemteljesítés esetén a veszteség átlagos mértékére (LGD). Ezen értékelés részeként a hitelintézetnek ajánlott figyelembe vennie az ügyfelei saját éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázat-kezelésének minőségét, illetve a szektorok és földrajzi területek kockázati profiljának éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok által vezérelt változásait.
30. A hitelintézettel szemben elvárás, hogy a kockázatvállalás előtt és azt követően rendszeresen is végezze el az ügyfelei éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázati átvilágítását. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha ez magában foglalja a hitelfelvevők éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokkal szembeni sebezhetőségeinek felméréséhez szükséges információk és adatok gyűjtését és ellenőrzését, különösen a hitelmegállapodás megkötése vagy annak jelentős módosítása előtt, összhangban a hitelintézet kockázatvállalási elveivel és eljárásaival. Elvárt, hogy a hitelintézet tudomással bírjon arról, hogy ügyfelei milyen hatást gyakorolnak az éghajlatváltozásra és a környezetre, valamint mennyire sebezhetőek ezek által. Továbbá, hogy a hitelintézet ismerje ügyfelei hozzáállását e hatások és kockázatok kezeléséhez. *A hitelintézet fontolóra veheti például olyan elemzőeszközök használatát, amelyek egy grafikonon vagy skálán kiemelik az egyes gazdasági (al)ágazatok éghajlatváltozással és környezettel kapcsolatos kockázatait. A fokozottabb környezeti, társadalmi és irányítási kockázattal járó hitelek vagy hitelfelvevők esetében a hitelfelvevő tényleges üzleti modelljének intenzívebb elemzésére van szükség, amely magában foglalja a jelenlegi és várható ÜHG-kibocsátások, a piaci környezet, a szabályozói környezeti, társadalmi és irányítási követelmények*

áttekintését és a környezeti, társadalmi és irányítási szempontokkal kapcsolatos szabályozásnak a hitelfelvevő pénzügyi helyzetére gyakorolt várható hatásainak elemzését. Ezenkívül egy környezeti átvilágítás – amennyiben annak eredményét a hitelintézet a kockázatvállalás során figyelembe veszi – csökkentheti a reputációs és felelősségi kockázatokat is.

31. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet úgy alakítsa ki ügyfél- és partnerminősítési eljárásait, hogy azok keretében azonosítsa és értékelje – megfelelő kockázati mutatók vagy besorolások meghatározásával – az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat is.
32. Elvárás a hitelintézettel szemben, hogy a fedezetek értékelése során is vegye figyelembe az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat, mivel azok kihatással lehetnek a fedezet értékére. *Például ebben a vonatkozásban a hitelintézetnek az ingatlanfedezet esetében ajánlott figyelembe vennie a kereskedelmi vagy lakóingatlan elhelyezkedését, műszaki, energetikai jellemzőit, a gépészeti rendszerek határfokát.*
33. Elvárás, hogy a hitelintézet hitelárazási keretrendszere tükrözze az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat, és az jelenjen meg hitelkockázati étvágában és üzleti stratégiájában. *Például, üzleti stratégiájának és kockázati étvágának meghatározása részeként a hitelintézet dönthet úgy, hogy csökkenti vagy korlátozza a környezetre vagy az éghajlatra káros szektoroknak való kitétségeit, miközben növeli azon kitétségeit, amelyek a környezetre vagy éghajlatra kedvező hatást gyakorolnak. Így az árazási keretrendszer várhatóan támogatja a választott kockázati perspektívát és stratégiát, például azzal, hogy differenciálja a hitelek árát a kitétségekre vonatkozóan azok energiahatékonysága szerint, vagy azzal, hogy szektor-, illetve ügyfélspecifikus díjat alkalmaz. Üzleti stratégiájával és kockázati étvágával összhangban a hitelintézet azt is megfontolhatja, hogy ösztönzi ügyfeleit az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok megfelelő figyelembevételére, hogy javítsa a hitelképességet és az ilyen kockázatokkal szembeni ellenállóképességet. Ez például járhat azzal, hogy a hitelintézet egy környezeti szempontból fenntartható hitelre csökkentett kamatlábat ajánl, vagy a hitel kamatlábat az ügyfél által elérendő – az éghajlatváltozással kapcsolatos, és környezeti szempontból fenntartható általános célokhoz hozzájáruló vagy azzal összhangban álló - fenntarthatósági célhoz köti.*
34. Az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok különféle költségtényezők – például a tőke költsége, forrásköltség vagy hitelkockázati felár – révén jelentkezhetnek. *A környezeti szempontból fenntartható eszközök finanszírozhatók célorientált eszközökkel, például (fedezett vagy fedezetlen) zöld kötvényekkel, és így különböző finanszírozási költségekkel járnak. Bizonyos gazdasági tevékenységek pedig alacsonyabb átállási vagy fizikai kockázattal rendelkezhetnek, mint például az energiahatékony ingatlanok vagy más, a taxonómia által környezetileg fenntarthatóként meghatározott tevékenységek, és ezeknek a tőkeköltsége alacsonyabb lehet. Ehhez ajánlott figyelembe venni az MNB által meghirdetett tőkekövetelmény kedvezmények részleteit³³. Az éghajlatváltozás okozta fizikai kockázatok – úgymint árvizek és aszályok – fokozódásának kitétt területeken nőhet a hitelezési veszteség. Az MNB tehát elvárja, hogy a hitelintézet vegye figyelembe e folyamatokat, és tükrözze azokat hitelei árazásában, például a fizikai és átmeneti kockázat által különösen befolyásolt eszközök finanszírozási költségeinek differenciálása révén, a kevésbé fenntarthatóan működő vállalkozások hitelezésének relatív drágításával.*

³³ www.zoldpenzugyek.hu

35. A 33. és 34. ponttal kapcsolatban az MNB lényegesnek tartja felhívni a hitelintézet figyelmét, hogy – amint az I. pontban is említésre került – bizonyos gazdasági tevékenységek a taxonómia szerint környezetileg fenntarthatónak tekinthetők, még abban az esetben is, ha magas ÜHG-kibocsátás intenzitású szektorhoz tartoznak, amennyiben hozzájárulnak a karbonsemlegesség eléréséhez („transitional activity”), vagy elősegítik más gazdasági tevékenységek átállását („enabling activity”). *Például egy korszerűtlen lakóingatlan felújítása, amennyiben legalább 30%-os primerenergia-szükséglet csökkenéssel jár, megfelelhet a taxonómiának, ezáltal zöldnek tekinthető. A cementgyártás is tekinthető környezetileg fenntarthatónak, ha a taxonómiában aktuálisan meghatározott határérték alatt van a szén-dioxid kibocsátása.* Bizonyos beruházások csökkentik a hitelintézet éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázati kitettségét, még akkor is, ha a finanszírozott eszköz vagy tevékenység eredetileg magas környezeti hatással rendelkezik, de a beruházás ennek érdemi javítására irányul. *Például egy nem fenntarthatóan működő mezőgazdasági vállalat beruházása csökkenti a klímakitettséget, amennyiben például ökológiai gazdálkodásra áll át.*
36. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet a 15/2019. (VII. 9.) MNB ajánlás általános elvárásait szem előtt tartva kövesse nyomon és kezelje az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat a hitelportfólióiban, *például szektorális/földrajzi koncentrációelemzés és forgatókönyv-elemzés, illetve stressztesztelés révén.* A fokozott éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatoknak való kitettségekkel kiemelten javasolt foglalkozni. Adott esetben különböző forgatókönyvek alkalmazása ajánlott, hogy a hitelintézet képes legyen kockázatmérséklő intézkedéseket (ideértve az árazást, a kitettségi limitek módosítását, hitelállomány-leépítési stratégiák megvalósítását) kellő időben bevezetni.

V.3. Működésikockázat-kezelés

37. Összhangban a Hpt. 108. §-ának általános rendelkezéseivel, az MNB elvárja, hogy a hitelintézet mérje fel az éghajlatváltozásból fakadó fizikai kockázatok saját működésére gyakorolt hatását, ideértve kapacitása gyors helyreállításának képességét is, hogy folytathassa a szolgáltatások nyújtását. A földrajzi hely, ahol a hitelintézet működik, hajlamosabbá teheti a fizikai kockázatokra. Ez különösen releváns a kiszervezett szolgáltatások és számítástechnikai tevékenységek tekintetében, főként, ha a szolgáltatók olyan helyeken találhatóak, ahol nagyobb az esélye a szélsőséges időjárási eseményeknek vagy más környezeti sebezhetőségeknek.
38. Különösen a kritikus funkciók értékelésekor a hitelintézetnek ajánlott figyelembe vennie az éghajlatváltozás e szolgáltatások nyújtására gyakorolt hatásait. Amennyiben ezen értékelés eredménye lényeges a hitelintézet bármely üzletágára vagy teljes működésére nézve, annak ajánlott tükröződnie a hitelintézet üzletmenetfolytonossági tervében.
39. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet vegye figyelembe, hogy az általa végzett tevékenységek természete milyen mértékben növeli a jövőbeli reputációs kár vagy felelősség kockázatát. Összhangban a 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlással, a környezeti és éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatokhoz kötődő reputációs kockázatok elkerülése érdekében elvárt, hogy a hitelintézet értékelje, hogy befektetési termékei megfelelnek-e a legjobb nemzetközi vagy uniós gyakorlatoknak, például az EU leendő

zöldkötvény standardjának³⁴ vagy a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről szóló rendeletnek³⁵.

40. Az MNB fontosnak tartja, hogy a hitelintézet törekedjen saját ökológiai- és karbonlábnyomának csökkentésére, mivel ezek elégtelen ismerete vagy eredményes csökkentésének hiánya, azon túl, hogy meggátolja a konstruktív hozzájárulást a nemzetközi megállapodások által elvárt erőfeszítésekhez, reputációs kockázatot is hordoz magában. Az MNB tehát jó gyakorlatnak tartja, ha a hitelintézet nemzetközileg elfogadott szabvány szerinti környezeti irányítási rendszert működtet³⁶, és ennek keretében környezeti teljesítményét méri, és annak folyamatos javítására törekszik.

Az ÜHG-k kibocsátása tekintetében az alábbiakat javasolja az MNB:

- a) saját tevékenységekből eredő közvetlen kibocsátás mérése (1. alkalmazási kör, „Scope 1”)³⁷,
- b) megvásárolt energiához kapcsolódó közvetett kibocsátás mérése (2. alkalmazási kör, „Scope 2”),
- c) más közvetett kibocsátás mérése (3. alkalmazási kör, „Scope 3”)³⁸, azzal, hogy a finanszírozott kibocsátás elsősorban nem a működési kockázatkezeléshez, hanem a hitel- és piaci kockázatkezeléshez kapcsolódik.

A működés egyéb környezeti hatásai, illetve ezek csökkentésére irányuló intézkedések tekintetében az alábbiakat javasolja az MNB:

- d) készpénzkímélő fizetési módok bevezetése és elterjedésének elősegítése,
- e) papírmentes vagy papírtakarékos ügyintézés megvalósítása,
- f) egyéb, saját működésre vonatkozó kezdeményezések, hitelesített környezeti teljesítménymutatók mentén.

Az ökológiai lábnyom tekintetében az alábbiakat javasolja az MNB:

- g) tervek kidolgozása az ökológiai lábnyom további csökkentésére,
- h) a kibocsátáscsökkentés után fennmaradt, aktuálisan technikailag vagy gazdaságosan tovább nem csökkenthető kibocsátás semlegesítése, ellentételezése lehetőség szerint hiteles, igazolt, elsősorban hazai élőhely-rehabilitációs projektek³⁹ megvalósításával, melyek az ÜHG semlegesítésen túl biodiverzitás javítást is szolgálnak, másodsorban ún. karbonkreditek vásárlásával.

Továbbá, a VI. pont elvárásaival összhangban, az MNB jó gyakorlatnak tartja a fentebb említett javaslatokkal kapcsolatos lépések alakulásának publikálását nemzetközileg elfogadott standard szerint készült fenntarthatósági vagy integrált jelentések keretében.

³⁴ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/eu-green-bond-standard_en

³⁵ A pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről szóló, 2019. november 27-i (EU) 2019/2088 európai parlamenti és tanácsi rendelet. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32019R2088>

³⁶ Az ISO 14001 Környezetközpontú Irányítási Rendszer, illetve az ebben szereplő követelményeknél magasabb szintű elvárásokat tartalmazó EMAS Környezetvédelmi Vezetési és Hitelesítési Rendszer alkalmazását jó gyakorlatnak tartja az MNB.

³⁷ Az alkalmazási körökkel kapcsolatos részletes információk az ÜHG protokoll szabványaiban érhetőek el: <https://ghgprotocol.org/>

³⁸ A hitelintézetek esetében a 3. alkalmazási körbe tartozó ÜHG kibocsátás mértéke valószínűleg nagyságrendekkel több, mint az 1. vagy 2. alkalmazási körbe tartozó kibocsátások. A finanszírozott kibocsátások mérésével és nyilvánosságra hozatalával kapcsolatos elvárások és jó gyakorlatok a jelen ajánlás számos pontjában megjelennek.

³⁹ Például az MNB a WWF Magyarországgal együttműködve egy komplex, hosszú távú élőhelyhelyreállítási ökológiai projekt keretében ellentételezi az operatív működéséből származó CO2 kibocsátást: <https://www.mnb.hu/sajtoszoba/sajtokozlemenyek/2021-evi-sajtokozlemenyek/az-mnb-a-wwf-magyarorszaggal-egyuttmukodve-valik-karbonsemlegesse>

V.4. Piaci kockázatkezelés

41. A piaci kockázatok kezelését illetően az MNB elvárja, hogy a hitelintézet vegye figyelembe, miszerint a környezeti és éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatok elmozdulásokhoz vezethetnek a pénzügyi instrumentumok (például értékpapírok, derivatívák), termékek és szolgáltatások kínálatában és keresletében, amely kihat azok értékére is. *Az a hitelintézet, amely környezeti szempontból fenntarthatatlannak értékelt üzleti modellel rendelkező, illetve fizikai kockázatoknak kitett földrajzi területeken működő társaságokba fektet, szakpolitikai intézkedések, a piaci hangulat vagy a technológia változásai miatt, illetve a súlyos időjárási események vagy az éghajlati feltételek fokozatos, hátrányos változásainak eredményeként befektetései értékének csökkenését szenvedheti el.*
42. Különös tekintettel a banki könyvi pozíciók hitelfelár-kockázati komponensére, az MNB elvárja a hitelintézettől, hogy értékelje az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokkal összefüggő hitelfelár jelentőségét az általános piaci kockázat összes meghatározó tényezője között. *Ez akkor lényeges, amikor a környezeti szempontból nem fenntarthatónak értékelt szektorokba tartozó vagy átfogó fenntartható irányítási megközelítést nem alkalmazó társaságok által kibocsátott pénzügyi instrumentumok értékük hirtelen csökkenését szenvedik el.*

V.5. Likviditási kockázatkezelés

43. A Hpt. 108. §-ában foglalt általános követelményekhez kapcsolódóan az MNB elvárja, hogy a hitelintézet mérlegelje, hogy likviditási kockázat szempontjából jelentősek-e az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok. Amennyiben ezek a kockázatok lényegesnek tekinthetők, ajánlott, hogy a hitelintézet a likviditási kockázat mérését és kezelését illető jogszabályi rendelkezések, valamint a 12/2015. (VIII. 24.) MNB ajánlás keretei között tegyen lépéseket a likviditási kockázat megfelelő időtávokon történő azonosítására, mérésére, kezelésére és nyomon követésére, valamint a megfelelő likviditási tartalék fenntartására. *Likviditási kockázat például materializálódhat bizonyos súlyos környezeti válság eredményeként, illetve az ESG tényezők akár befolyásolhatják a finanszírozás elérhetőségét, illetve stabilitását, például a piaci finanszírozáshoz való akadályozott vagy drágább hozzáféréseken keresztül.*

V.6. Érzékenység-, forgatókönyv-elemzés és stressztesztelés

44. Összhangban a 27/2018. (XII. 10.) MNB ajánlás 86. pontjával és az MNB ICAAP-ILAAP-BMA Módszertani Kézikönyvében foglaltakkal, a hitelintézettől elvárt, hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok érzékenység-, forgatókönyv-elemzés vagy stressztesztelés elvégzésén keresztül is értékelje.
45. Az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokkal illetően a hitelintézetnek ajánlott olyan forgatókönyvek alkalmazását átgondolnia, amelyek összhangban vannak tudományos éghajlatváltozási

pályákkal, például az IPCC és az IEA forgatókönyveivel⁴⁰. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat illető érzékenységi-, forgatókönyv-elemzés és stressztesztelés elvégzésekor legalább az alábbi szempontokat vegye figyelembe:

- a) hogyan hathat a hitelintézetre a fizikai és az átállási kockázat;
- b) hogyan alakulhatnak ki éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok a különféle forgatókönyvek szerint, figyelembe véve e kockázattípus sajátosságait (bizonytalanság és nem linearitás, historikus adatokra nem alapozható valószínűség, potenciálisan szélsőséges és széleskörű hatások⁴¹);
- c) miként következhetnek be éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok rövid, közép- és hosszú távon a figyelembe vett forgatókönyvektől függően.

46. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet határozza meg saját kockázati profiljára és egyedi specialitásaira vonatkozó feltételezéseit, ajánlott továbbá, hogy több forgatókönyvet is mérlegeljen a feltételezések különböző kombinációi alapján. Elvárás, hogy tőketervezése részeként a hitelintézet hiteles alappálya és intézményspecifikus kedvezőtlen forgatókönyvek szerint értékelje tőkemegfelelését. A kedvezőtlen forgatókönyveket illetően az MNB azt javasolja, hogy a hitelintézet rendkívüli, de valószínű és tőkemegfelelésre gyakorolt hatását tekintve kellő súlyosságú folyamatokat feltételezzen.

47. Az ICAAP-ILAAP-BMA Módszertani Kézikönyvében foglaltakat figyelembe véve az MNB elvárja, hogy a hitelintézet az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokra vonatkozóan hosszabb időhorizont alkalmazását fontolja meg, tekintettel annak valószínűségére, hogy azok többnyire közép- és hosszútávon következnek be. Nevezetesen, a hosszabb időhorizontok a gazdasági szempontú stressztesztelésben tükröződhetnek.

48. Az MNB szükségesnek tartja, hogy a hitelintézet a stresszteszt eredményét értelmezze, és szükség esetén arra alapozva egyértelmű kockázatmérslő intézkedéseket hozzon meg. Az MNB elvárja, hogy a stresszteszt programok kommunikálása az összes érintett üzletágban és vezetői szinten hatékony legyen annak érdekében, hogy növeljék a kockázati tudatosságot, javítsák a kockázati kultúrát, és elősegítsék a szervezeten belüli párbeszédet a lehetséges kockázatkezelési intézkedésekkel kapcsolatban.

VI. Elvárások a nyilvánosságra hozatallal kapcsolatban

49. Az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokra vonatkozó nyilvánosságra hozatal lehetővé teszi a piaci szereplők számára, hogy megalapozottabban mérjék fel a fizikai és átállási kockázatokat. Ennek révén pedig az intézményeknek és a befektetőknek lehetőségük nyílik jobban megérteni az éghajlatváltozás pénzügyi vonzatait. A taxonómia rendelet 8. cikke alapján a nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelv⁴² (a továbbiakban: NFRD) hatálya alá tartozó vállalatok és pénzügyi szervezetek arra kötelezettek 2022. január 1-jétől, hogy további átláthatóságot biztosítsanak arra vonatkozóan, hogy tevékenységeik mennyire tekinthetők környezeti szempontból

⁴⁰ A „Tudástár”-ban megtalálhatóak az MNB által elfogadott, nemzetközi „best practice”-nek tekinthető forgatókönyvek.

⁴¹ The Green Swan, Nemzetközi Fizetések Bankja, 2020. <https://www.bis.org/publ/othp31.pdf>

⁴² a 2013/34/EU irányelvnek a nem pénzügyi és a sokszínűséggel kapcsolatos információknak bizonyos nagyvállalkozások és vállalatcsoportok általi közzététele tekintetében történő módosításáról szóló 2014. október 22-i 2014/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, amelyet a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény ültetett át a hazai jogba.

fenntarthatónak. A Bizottság 2021. június 1-jéig felhatalmazáson alapuló bizottsági rendeletet bocsát ki ezen kötelezettség részletszabályaira, amelyhez az EBH publikálta javaslatát⁴³.

Ezen túl a CRR 449a. cikke megköveteli, hogy szabályozott piacon forgalmazott értékpapírokkal rendelkező nagy intézmények nyilvánosságra hozzanak bizonyos ESG kockázatokkal kapcsolatos információkat 2022. június 28-át követően. Az EBH a harmadik pillér bizottsági végrehajtási rendeletének kidolgozása során az ezzel kapcsolatos részletes nyilvánosságra hozatali követelményeket is kialakítja, melynek tervezetét⁴⁴ publikálta. Ezzel összhangban az MNB elvárja, hogy a hitelintézet kezdje meg a felkészülést az említett új nyilvánosságra hozatali követelményekre vonatkozóan, amennyiben ezek hatálya alá tartozik.

50. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet, amely egy EU tagállamban székhellyel rendelkező hitelintézet magyarországi leányvállalataként működik, és az anyavállalata konszolidált szinten a taxonómia rendelet 8. cikke vagy a CRR 449a. cikke szerinti kötelezettség hatálya alá tartozik, a magyar leányvállalatra vonatkozó információkat nyilvánosságra hozza.
51. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha azon hitelintézet, amely nem áll a taxonómia rendelet 8. cikke vagy a CRR 449a. cikke szerinti kötelezettség hatálya alatt, önkéntesen is megfelel a 49. pontban hivatkozott nyilvánosságra hozatali szabályoknak vagy azok egy részének.
52. Az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat érintő nyilvánosságra hozatali kötelezettségekkel kapcsolatban az MNB elvárja, hogy a hitelintézet nyilvánosságra hozatali politikája meghatározza, hogy a hitelintézet milyen módon értékeli az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok lényegességét, figyelembe véve a 8/2017. (VIII. 8.) MNB ajánlás elvárásait. Az MNB felhívja a figyelmet továbbá a Bizottsági közlemény 2.2. pontjára, amely szerint a hitelintézet azok hosszú távú jellege miatt elhamarkodottan ne tekintse az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat nem lényegesnek.
53. Amennyiben egy hitelintézet nem tartja lényegesnek az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat, az MNB elvárja, hogy a hitelintézet ezt a döntést dokumentálja az értékelést alátámasztó minőségi és mennyiségi információkkal. A 8/2017. (VIII. 8.) MNB ajánlással összhangban elvárt továbbá, hogy amikor egy hitelintézet úgy dönt, hogy annak nem lényeges voltára hivatkozva nem hoz nyilvánosságra valamilyen információt, ezt a tényt egyértelműen közölje.
54. Amikor a hitelintézet az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat érintő lényegesnek tekintett adatokat, mérőszámokat és célokat közöl, az MNB elvárja, hogy hozza nyilvánosságra az azokkal kapcsolatos módszereket, definíciókat és kritériumokat, vagy hivatkozzon rájuk.
55. Az MNB javasolja a hitelintézetnek, hogy tegyen lépéseket annak érdekében, hogy képes legyen a saját ÜHG-kibocsátáson felül az általa finanszírozott teljes ÜHG-kibocsátás mértékét is nyilvánosságra hozni. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a hitelintézet kellően részletes megközelítést alkalmaz a ÜHG-kibocsátás mérésére és nyilvánosságra hozatalára. *Ez például a nagyvállalati portfóliók karbonintenzitása mérésének tekintetében projektenkénti megközelítést, valamint a tényleges*

⁴³ <https://www.eba.europa.eu/eba-advises-commission-kpis-transparency-institutions%E2%80%99-environmentally-sustainable-activities>

⁴⁴ <https://www.eba.europa.eu/eba-launches-public-consultation-draft-technical-standards-pillar-3-disclosures-esg-risks>

energiafogyasztás ingatlanonkénti mérését vagy az ingatlanportfóliók energiahatékonysági osztályozását teheti szükségessé.

56. A Bizottsági közlemény egységbe rendezi az éghajlatváltozással kapcsolatos pénzügyi közzétételekkel foglalkozó munkacsoport (TCFD) ajánlásait⁴⁵, és az NFRD-vel összhangban álló iránymutatást nyújt. Az MNB felhívja a figyelmet a Bizottsági közlemény I. melléklet 5. pontjára, amely részletezi, hogy a hitelintézetnek az alábbi kulcsfontosságú teljesítménymutatók nyilvánosságra hozatalát javasolt megfontolnia:

- a) az ÜHG-kibocsátó eszközök összege vagy százalékos aránya az egyes portfóliókban vagy a portfólió aktuális értékének százalékos arányában kifejezve, továbbá – amennyire lehetséges – ezen összeg vagy százalékos arány előre tekintő legjobb becslése a tervezési horizontjukon;
- b) az egyes portfóliók súlyozott átlagos széndioxid-intenzitása, amennyiben az adatok rendelkezésre állnak vagy észszerűen megbecsülhetők, valamint – amennyire lehetséges – a karbonintenzitás e súlyozott átlagára vonatkozó legjobb előre tekintő becslés a tervezési horizontjukon;
- c) a kitétségek volumene a partnerek szektorai szerinti bontásban, valamint – amennyire lehetséges – e volumen legjobb előre tekintő becslése a tervezési horizontjukon.

Mindaddig, amíg az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatok nyilvánosságra hozatalát részletező bizottsági végrehajtási rendeletek és részletszabályok kihirdetésére nem kerül sor, illetve azok nem lépnek hatályba, az MNB javasolja, hogy a hitelintézet tegyen lépéseket a fentebb említett kulcsfontosságú teljesítménymutatók nyilvánosságra hozatalával kapcsolatban is, felmérve például a szükséges adatok rendelkezésre állását, az esetleges adathiányok megoldási lehetőségeit. Az MNB, szintén a Bizottsági közlemény alapján, jó gyakorlatnak tartja, hogy a hitelezési és befektetési tevékenységei alapján a hitelintézet a következő teljesítménymutatók nyilvánosságra hozatalát is fontolja meg:

- d) a hitelkockázati kitétségek és biztosítékok volumene a tevékenység vagy a biztosíték elhelyezkedésének földrajzi régiója szerint, a fizikai kockázatoknak kitett földrajzi régiók feltüntetésével;
- e) az éghajlatváltozást mérséklő ágazatokban lévő eszközökhöz vagy tevékenységekhez kapcsolódó biztosítékok volumene;
- f) a taxonómia rendelet alapján az éghajlatváltozás mérsékléséhez, illetve az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz jelentős mértékben hozzájáruló gazdasági tevékenységeket finanszírozó pénzügyi eszközök volumene (abszolút számadatok és a teljes kitétséghöz képest – zöld eszköz arány)⁴⁶;
- g) olyan zöldkötvénybe befektetett kötvényportfóliók teljes összege (év végi adatok szerint), amelyet valamely széles körben elismert zöldkötvényrendszer (Climate Bonds Standard, Green Bond Principles) alapján tanúsítottak, osztva a kötvényportfóliók teljes összegével vagy ennek ötéves mozgóátlagával.

További mérőszámok és teljesítménymutatók találhatóak a „Tudástár”-ban, amelyek a jelen pontban említett mérőszámok kiegészítésére használhatók.

⁴⁵ Final Report - Recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures, Éghajlatváltozással kapcsolatos pénzügyi közzétételekkel foglalkozó munkacsoport, 2017. <https://www.fsb-tcfd.org/wp-content/uploads/2017/06/FINAL-2017-TCFD-Report-11052018.pdf>

⁴⁶ EBA ACTION PLAN ON SUSTAINABLE FINANCE (43-44), Európai Bankhatóság, 2019.

57. Az MNB elismeri, hogy az 56. pontban felsorolt információk részletesen és teljeskörűen nem feltétlenül állnak rendelkezésre a hitelintézetnél. Mindazonáltal elvárja, hogy a 49. pontban hivatkozott, 2022-től a hitelintézetek egy része számára kötelező nyilvánosságra hozatali előírások kapcsán a hiányosságok megszüntetése érdekében az érintett hitelintézet mérje fel adathiányait, és vázoljon fel egy konkrét tervet ezek megszüntetésére, figyelembe véve a folyamatban lévő uniós szabályozási munkát is.
58. Az MNB minden hitelintézetet ösztönöz, hogy járuljon hozzá az éghajlatváltozással kapcsolatos, és környezeti szempontból fenntartható általános célok eléréséhez. Ha a hitelintézet elkötelezi magát az éghajlatváltozással kapcsolatos vagy környezeti célkitűzésekhez való hozzájárulás mellett, a „zöldrefestési kockázatok” (greenwashing)⁴⁷ elkerülése végett elvárt, hogy átfogó áttekintést adjon a hitelintézet egésze által gyakorolt hatásról, átfogó és érdemi információt szolgáltatva arról, miként járul hozzá az előbbi célkitűzésekhez. *Például bizonyos iparágak vagy tevékenységek finanszírozásának leállítására vagy korlátozására mellett elkötelezett hitelintézet esetében, az illető tevékenység pontos definíciójának és az azzal kapcsolatos céloknak, határidőknek, valamint a fennálló kitétségek mértékének nyilvánosságra hozatala lényeges. Fontos továbbá, hogy a hitelintézet kommunikáljon az e célok eléréséhez vezető előrelépésről, a belső monitoring folyamatokról, valamint a vonatkozó módszertani szempontokról, különösen a finanszírozási politika által lefedett partnerek azonosítására szolgáló kritériumokról és az érintett üzleti kapcsolatok méretéről. Hasonlóképpen, amikor a környezetvédelmi célokhoz való hozzájárulásáról számol be, célszerű, hogy a hitelintézet vegyen figyelembe minden üzletágot és a kitétségei összességét.*
59. Mivel az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokat érintő nyilvánosságra hozatali keretrendszerek és a piaci szereplők szükségletei e területen gyorsan fejlődnek, ajánlott a nyilvánosságra hozatali folyamatos, aktív fejlesztése.

VII. Záró rendelkezések

60. Az ajánlás a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 13. § (2) bekezdés i) pontja szerint kiadott, a felügyelt pénzügyi szervezetekre kötelező erővel nem rendelkező szabályozó eszköz. Az MNB által kiadott ajánlás tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, az MNB jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, a piaci szabványokat és szokványokat.
61. Az ajánlásnak való megfelelést az MNB az általa felügyelt pénzügyi szervezetek körében az ellenőrzési és monitoring tevékenysége során figyelemmel kíséri és értékeli, összhangban az általános európai felügyeleti gyakorlattal.
62. Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy a hitelintézet az ajánlás tartalmát szabályzatai részévé teheti. Ebben az esetben a hitelintézet jogosult feltüntetni, hogy vonatkozó szabályzatában foglaltak megfelelnek az MNB által kiadott vonatkozó számú ajánlásnak. Amennyiben a hitelintézet csupán az ajánlás egyes részeit kívánja szabályzataiban megjeleníteni, úgy az ajánlásra való hivatkozást kerülni, illetve csak az ajánlásból átemelt részek tekintetében alkalmazza.

⁴⁷ A taxonómia rendelettel összhangban, a „zöldrefestés” arra a gyakorlatra utal, amikor tisztességtelen versenylőnyhöz lehet jutni a piacon egy pénzügyi termék környezetbarátként való forgalmazásával, miközben valójában az alapvető környezetvédelmi előírások sem teljesültek.

63. Az MNB jelen ajánlás alkalmazását – a 64. és 65. pontban foglaltak kivételével – 2021. június 1-től várja el a hitelintézettől.
64. Jelen ajánlás 3., 7., 10., 21-24., és 27-30. pontja 2021. június 30-tól alkalmazandó.
65. Az MNB elvárja, hogy jelen ajánlásban részletezett elvárásokkal kapcsolatban a hitelintézet végezzen önértékelési felmérést, amely magában foglal egy részletes hiányelemzést („gap analysis”), majd ezen felmérés alapján, a hiányosságok megszüntetésére alkosson ambiciózus, de megvalósítható tervet, és azt 2021. szeptember 30-ig küldje meg az MNB részére. Az MNB prudenciális beszélgetéseket tervez a hitelintézetek önértékelése és az általuk kidolgozott menetrend alapján.
66. A benyújtott hiányelemzések, akciótervek és prudenciális beszélgetések elemzését követően az MNB, az uniós jogalkotási fejleményeket is figyelembe véve, részletesebb határidőket határoz meg a különböző elvárások legkésőbbi megfelelési időpontjára, amelyet jelen ajánlás soron következő felülvizsgálata keretében tesz közzé.

Dr. Matolcsy György sk.
a Magyar Nemzeti Bank elnöke